

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย*
FACTORS AFFECTING POLITICAL PARTICIPATION OF MEMBERS OF
THE STATE RAILWAY WORKER'S UNION OF THAILAND

ธนิต เจริญไชย¹, จิตาภา ธีรศิริกุล², ชานชัย จิตรเหล้าอาพร³
Thanit Charoenchai¹, Jidapa Thirasirikul², Chanchai Chitlaoarporn³
มหาวิทยาลัยสยาม^{1,2,3}
Siam University, Thailand.^{1,2,3}
Email : tanit.komkon@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยจำนวน 384 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ ค่าการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง 2. ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ในครอบครัว และ ภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย และปัจจัยจิตวิทยามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยควรที่จะส่งเสริมให้ความรู้ด้านทัศนคติทางการเมืองแก่สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยและจำเป็นต้องมีการปลูกฝังการเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ในเครือข่ายพันธมิตรแรงงานทุกมิติอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมผ่านสื่อสังคมออนไลน์และผ่านสื่อเครือข่ายพันธมิตรแรงงาน

คำสำคัญ : 1. การมีส่วนร่วมทางการเมือง 2. สมาชิกสหภาพแรงงาน 3. รัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study the level of political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand, 2) to investigate factor affecting political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand, and 3) to propose guidelines for promoting political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand. The study was quantitative research. The study utilized questionnaires to collect data from 384 samples, members of The State Railway Worker's Union of Thailand. Statistics used for analyzing data were Mean, percentage, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research found that the level of political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand was moderate. Personal factors such as gender, age, educational level, revenue, and work place affected political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand. The research also found that psychological factor had positive relationship with political participation of members of The State Railway Worker's Union of Thailand at the statistical level of .05. The research suggestions were that The State Railway Worker's Union of Thailand should support the knowledge and attitude of political participation to members and all Worker's Union networks especially through social media and social networks.

Keywords : 1. Political participation 2. Worker's union members 3. The State Railway of Thailand

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดตั้งสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งเกิดขึ้นจากรวมตัวของพนักงานลูกจ้างที่ปฏิบัติในการรถไฟแห่งประเทศไทยจากเดิมชื่อสมาคมพนักงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2534 ได้เปลี่ยนสถานะเป็นสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการรถไฟแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ.2543 ตั้งแต่วันที่ 8 เมษายน พ.ศ.2543 เป็นต้นมา ณ ปัจจุบันเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2565 มีสมาชิก 9,879 คนจากผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด 13,008 คน ลูกจ้างของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่จะเป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติเป็นลูกจ้างของการรถไฟแห่งประเทศไทยไม่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจอื่น หรือไม่เป็นลูกจ้างระดับผู้บังคับบัญชาที่มีอำนาจในการจ้างเลิกจ้างขึ้นค่าจ้างหรือลดค่าจ้าง มีชื่อว่าสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย (สร.รพท.) (THE STATE RAILWAY WORKERS' UNION OF THAILAND) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างลูกจ้างกับนายจ้างและระหว่างลูกจ้างด้วยกัน เพื่อพิจารณาช่วยเหลือลูกจ้างตามคำร้องทุกข์ เพื่อแสวงหา พิทักษ์ และคุ้มครองผลประโยชน์ของสมาชิก เพื่อจัดให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกเกี่ยวกับข้อบังคับระเบียบในการทำงานและวิชาการต่างๆ เพื่อจัดให้มีสวัสดิการต่างๆ

เพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกข้อบังคับสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย และเพื่อดำเนินการและให้ความร่วมมือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและรักษาผลประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจ

ในการบริหารงานของสหภาพรถไฟแห่งประเทศไทยอยู่ในรูปแบบตัวแทนคือมีการเลือกตั้งกรรมการบริหารไม่น้อยกว่า 19 คนแต่ไม่เกิน 29 คนและมีอนุกรรมการสาขาอีก 9 สาขาทั้งประเทศอาทิ สาขาลำปาง สาขาอุตรดิตถ์ สาขาปากน้ำโพ สาขาอุบลราชธานี สาขานครราชสีมา สาขาแก่งคอย สาขาหาดใหญ่ สาขาทุ่งสง สาขาชุมพร ผ่านมารูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยโดยทั่วไป ปรากฏในหลายลักษณะ ได้แก่ การไปลงคะแนนเลือกตั้งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนของไทยรู้จักดีมากที่สุดรูปแบบหนึ่งการอภิปรายแบบรับฟังการชุมนุม “ไฮปาร์ค” ซึ่งมีการจัดในวันสำคัญของกระบวนการแรงงานอาชีววันกรรมกรสากล การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเข้ากลุ่มในเมืองไทยพอจะเห็นมีกลุ่มหรือองค์กรของกรรมกร องค์กรกรรมกร มีขึ้นในประเทศไทยครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2487 ชื่อว่า สหบาลกรรมกรกลาง (Central Union of Labor) ในปี พ.ศ. 2494 สหบาลกรรมกรเปลี่ยนชื่อเป็น “สมาคมกรรมกรไทย” (Thai National Trades Union Congress) ในปี พ.ศ. 2497 มีการจัดตั้งสมาคมแรงงานเสรีแห่งประเทศไทย (Thai Free Workmen’s Association of Thailand) ในปี พ.ศ. 2518 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์กรรมกรผู้ใช้แรงงานต่างก็พากันมารวมกลุ่ม และพัฒนามาเป็น “สหภาพแรงงานแห่งประเทศไทย” (Labor Congress of Thailand) การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 โดยนักศึกษา ประชาชน กรรมกร ชาวนา ได้ร่วมกันเรียกร้องรัฐธรรมนูญและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีสมาชิกสหภาพแรงงานรถไฟแห่งประเทศไทย เข้าร่วมขบวนในการประท้วง เป็นต้น โดยที่อาจกล่าวได้ว่าการตื่นตัวทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยจะเป็นแนวการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีส่วนร่วมแบบสมัครใจไม่ใช่เป็นแบบปลุกกระดมสำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อสมาชิกมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมือง ในช่วงที่ประชาชนทั่วไปยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ดังจะเห็นได้ว่าการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งมีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียง เป็นต้น และในปัจจุบันการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟจะเริ่มจากภายในองค์กรที่รวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงานการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นตัวแทนที่จะเจรจาสีทธิทางแรงงาน อาทิในอดีตขอสวัสดิการ เรื่องบ้านพักที่โรงงานมักกะสันห้องน้ำที่บ้านพักมักกะสันที่การรถไฟทำให้เพียง ครึ่งห้อง มีการจัดพนักงานตรวจการเข้าห้องน้ำของคนงาน เป็นที่มาของคำว่า เสมียนสวมทำให้คนงานไม่พอใจจึงรวมตัวกันนัดหยุดงาน ทางด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองเรื่องการเข้าไปรับฟังประชาพิจารณ์ในโครงการของรัฐที่อาจจะมีผลกระทบต่อประโยชน์แห่งรัฐ และประชาชนทางสมาชิกสหภาพรถไฟแห่งประเทศไทยจะติดตามทำกิจกรรมมาโดยตลอดอาทิการคัดค้านร่างพระราชบัญญัติกรมการขนส่งทางราง ร่างพระราชบัญญัติ การควมรวบคลื่นวิทยุโทรศัพท์ที่สหภาพได้ศึกษาแล้วอาจส่งผลกระทบต่อประชาชนเดือดร้อนจากโครงการของรัฐดังกล่าว เป็นต้น จากที่กล่าวมาข้างต้น จากวัตถุประสงค์การจัดตั้งสหภาพแรงงานการรถไฟแห่งประเทศไทย และการทำหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะซึ่งมาจากภาษีของประชาชน การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะของประเทศ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

3. สมมุติฐานการวิจัย

3.1 สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ในครอบครัว ภูมิภาคที่ปฏิบัติงาน แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยจิตวิทยา มีผลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

4.2 ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย

4.3 สามารถนำเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆต่อสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการหามาตรการนโยบายหรือการณรงค์ทางการเมืองให้สมาชิกสหภาพแรงงานรถไฟแห่งประเทศไทยได้ใช้สิทธิและทำหน้าที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภูมิภาคเหนือ 1,250 คน ภูมิภาคใต้ 1,050 คน ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1,330 คน และส่วนกลาง 6,249 คน ซึ่งรวมทั้งประเทศมีจำนวน 9,879 คน(สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ข้อมูลสำรวจ ณ เดือนเมษายน 2566) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) จะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง 384 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งเป็นตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) (Likert, 1967) ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวโดยใช้คำถามที่แสดงระดับการวัดข้อมูลประเภทมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้สถิติใน

การวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ ในประเด็นด้านเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 ตามลำดับ ในประเด็นด้านอายุ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุ ช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 207 คิดเป็นร้อยละ 46.8 รองลงมา ช่วงอายุ 36-45 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 และช่วงอายุ 26-35 ปี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 ตามลำดับ ในประเด็นด้านการศึกษา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 4-6 จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 รองลงมา ระดับปริญญาตรี ขึ้นไป จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 และมัธยมศึกษาตอนต้น 1-3 จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 ตามลำดับ ในประเด็นด้านรายได้ ครอบครัวต่อเดือน ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 10,000 -20,000 บาท จำนวน 216 คนคิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมา มีรายได้มากกว่า 20,001 บาท จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 คน และมีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 ตามลำดับ ในประเด็นด้านภูมิลำเนา ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาภาคกลาง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 ภาคเหนือ จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ตามลำดับ

6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ผลการวิเคราะห์พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา และระดับรายได้ของครอบครัวต่อเดือน แตกต่างกัน ทิศนคติทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย สรุปได้ว่า (1) กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.029 เป็นไปตามสมมติฐาน (2) กลุ่มตัวอย่างที่มี อายุที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 เป็นไปตามสมมติฐาน (3) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 สรุปว่า เป็นไปตามสมมติฐาน และ (4) กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ในครอบครัวที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.006 สรุปว่า เป็นไปตามสมมติฐาน (5) กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาที่ทำงานที่ต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 เป็นไปตามสมมติฐาน และผลของการทดสอบรายคู่ สรุปได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบ (1)การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนต้น กับ มัธยมศึกษาตอนปลาย และ ปริญญาตรีขึ้นไป มีการมี

ส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่แตกต่างกัน (2)สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยจำแนกตามระดับรายได้ในครอบครัวเป็นรายคู่ พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ต่ำกว่า10,000 บาท/เดือน กับ10,000 - 20,000 บาท/เดือน และ 10,000 - 20,000 บาท/เดือน กับ 20,001 บาท/เดือนขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่แตกต่างกัน (3) สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยจำแนกตามภูมิภาคที่ทำงานเป็นรายคู่ พบว่า มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ ภาคเหนือกับภาคใต้ และภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่แตกต่างกัน (4)

สมมติฐานที่ 2 ผลการวิเคราะห์มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเชิงจิตวิทยา กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย พบว่า ปัจจัยด้านปัจจัยเชิงจิตวิทยา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยที่ระดับ .600 โดยค่า Sig. เท่ากับ .000 แสดงว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 สรุปเป็นไปตามสมมติฐาน

6.3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน สรุปได้ ดังนี้

ด้านทัศนคติทางการเมืองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ทัศนคติทางการเมือง ของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยควรสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.92) รองลงมา ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.88) และตระหนักว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 1.14) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.90)

ด้านความรู้ทางการเมือง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความรู้ทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย อาทิเช่น สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยให้ให้ความสนใจในการแสวงหาข้อมูลความรู้ต่างๆเกี่ยวกับ กิจกรรมสถานการณ์ทางการเมืองอยู่เสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.70) รองลงมา ได้แก่ มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางวิธีการในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.86) และมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.88) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.70)

ด้านความสำนึกในความเป็นพลเมือง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ความสำนึกในความเป็นพลเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย อาทิเช่นเชื่อว่าการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญมีความสำคัญต่อประเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 1.05) รองลงมา ได้แก่ยอมรับในการทำหน้าที่พลเมืองตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.96) และเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมืองตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.97) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.90)

ด้านการเลือกตั้ง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.98) และรองลงมา ได้แก่ได้ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 1.06) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 1.01)

ด้านการยื่นข้อเรียกร้องคัดค้านนโยบายรัฐ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีบทบาทร่วมกันกับสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยในการแสดงจุดยืนเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลผ่านสื่อต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.91) และรองลงมา ได้แก่ได้มีบทบาทร่วมกันกับสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยในการยื่นข้อเรียกร้องต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคัดค้านนโยบายรัฐบาล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.98) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.89)

ด้านการเดินประท้วง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีบทบาทร่วมกันกับสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยในการเดินประท้วงเพื่อต่อต้านนโยบายรัฐบาล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 1.21) และรองลงมา ได้แก่ได้มีบทบาทร่วมกันกับสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยได้มีบทบาทร่วมกันกับสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยในการเดินประท้วงเพื่อต่อต้านการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.22) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 1.08)

ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ได้มีบทบาทในการส่งข้อมูลข่าวสารความรู้ทางการเมืองให้กับสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 1.10) และรองลงมา ได้มีบทบาทในการผลิตข้อมูลข่าวสารความรู้ทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 1.29) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 1.13)

ด้านการเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนการดำเนินการของพรรคการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.43) และรองลงมา ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.66) โดยที่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.83)

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ภูมิลำเนา การศึกษาที่แตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับ Milbrath and Goel (1977) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยนอกจากปัจจัยในด้านสิ่งเร้าจากสภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว ปัจจัยด้านที่เกี่ยวกับลักษณะในส่วนบุคคล คือ ด้านพันธุกรรมแต่ละคน ความต้องทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจและร่างกาย ความเชื่อต่างๆ

รวมทั้งทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของแต่ละบุคคล มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทนา ปิ่นละออ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในตำบลดอนยาง อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และงานวิจัยของ อาจารย์ รติวงศ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า พนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)มีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับสูง และปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน และงานวิจัยของ สรพล น้อยเชี่ยวชาญ (2554) ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นอกจากนั้น จากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยเชิงจิตวิทยา มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาดังกล่าว เป็นไปตามแนวคิดของ Closky (1968, pp. 256-262) ที่อธิบายว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมแบ่งออกได้ 3 ปัจจัย ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยทางด้านในส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจและปัจจัยบริบทโดย ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) เช่น แรงจูงใจลักษณะบุคลิกภาพ และความต้องการ เป็นต้น เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัย อาทิ สุกฤตา จินดาพรหม และ โชติมา แก้วกรอง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ สตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยความสำนึกทางการเมือง มีความสัมพันธ์กับ ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงคะแนนเสียง เลือกลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ งานวิจัยของ เรืองเดช สุวรรณวิจิตร (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง จากการทดสอบสมมติฐานพบว่าตัวแปรทางด้านระดับการศึกษา การอบรมกลุ่มเกลาทางการเมือง และความรู้อีกมีสมรรถนะทาง การเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น

8. องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยเชิงจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย ทัศนคติทางการเมือง ความรู้ทางการเมือง ความสำนึกในความเป็นพลเมืองมีผลในเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยภายในของแต่ละบุคคลมีความสำคัญต่อการที่บุคคลนั้นจะมีพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยปัจจัยเชิงจิตวิทยานั้น ความคิดความเชื่อความรู้สำนึกเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยกระบวนการกล่อมเกลาจากสังคมที่บุคคลนั้นๆ ประสบอยู่แต่บุคคลนั้นๆ จะแสดงออกอย่างไรย่อมต้องอาศัยความคิดความเชื่อส่วนบุคคลเป็นสำคัญ ผลการศึกษาดังกล่าว ย่อมนำไปสู่การเน้นย้ำความสำคัญของกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองควบคู่ไปกับการส่งเสริม

ความรู้ทางการเมืองและการสร้างเสริมสำนึกพลเมืองเพื่อให้บุคคลนั้นๆจะให้ความสำคัญกับการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองอันเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการพัฒนาการเมืองไทย

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

9.1.1 สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยควรที่จะส่งเสริมให้ความรู้ด้านทัศนคติทางการเมือง แก่สมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยและจำเป็นต้องมีการปลูกฝังในเครือข่ายพันธมิตร แรงงานทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

9.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

9.2.1 ประการที่สอง สหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยควรส่งเสริมการสร้างทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยผ่านสื่อสังคมออนไลน์และผ่านสื่อเครือข่ายพันธมิตร แรงงานทุกมิติอย่างต่อเนื่อง

9.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

9.3.1 ประการแรก การวิจัยนี้เน้นศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน เท่านั้น จึงควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น พฤติกรรมการท่องอินเทอร์เน็ต การกรองข่าวสาร เป็นต้น

9.3.2 ประการที่สอง การวิจัยนี้เน้นการศึกษา ปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางการเมือง ได้แก่ บทบาททางด้านทัศนคติทางการเมือง บทบาททางด้านความรู้ทางการเมือง บทบาททางด้านความสำนึกในพลเมือง เท่านั้น จึงควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น การรวมชุมชนทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์เข้ากับกลุ่มเพื่อน การเรียนรู้ทางทัศนคติ การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น

9.3.3 ประการที่สาม การศึกษานี้เน้นการศึกษาเฉพาะสมาชิกสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจรถไฟแห่งประเทศไทยเท่านั้น จึงควรศึกษาเครือข่ายสมาชิกสหภาพแรงงานภาคเอกชน พันธมิตรแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบอื่น ๆ เป็นต้น

10. เอกสารอ้างอิง

- มัทนา ปีนลอบ. (2562). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ในตำบลดอนยาง อำเภอบึงสามพัน จังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เรืองเดช สุวรรณวิจิตร. (2558). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลวังห้ว อำเภอสรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สรพล น้อยเชื้อวชาญ. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สุกฤตา จินดาพรหม และโชติมา แก้วกรอง. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีไทยในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของภูมิภาคตะวันตก. *วารสารการเมืองการปกครอง*. 3(2). 118-133.
- อาจารย์ รติศวงศ์. (2552). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงาน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M. (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York : Wiley & Son.
- Mc Closky, Herbert. (1968). *Political Participation in International Encyclopedia of the Social Science*. New York : McMillan and Free Press.
- Milbrath, L. W. and Goel, Madan Lal. (1977). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics*. Chicago : Rand McNally College Publishing Company.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York : Harper & Row.

11. คำขอบคุณ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตาภา ธิรศิริกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร ตลอดจนคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยามทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ แก้ไข และปรับปรุง งานวิจัยนี้อย่างเต็มกำลัง รวมทั้งคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยเสมอมา และผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้